

Wyrok z dnia 17 czerwca 2011 r.

II UK 377/10

Zawieszenie działalności gospodarczej nie jest czasowym jej zaprzestaniem, ale jej ograniczeniem. Stanowi ono zdarzenie prawne, którego zaistnienie uzależnione jest od wpisu do ewidencji działalności gospodarczej (art. 14a ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, jednolity tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447 ze zm. w związku z art. 13 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.).

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar, Sędziowie SN: Józef Iwulski, Romualda Spyt (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 17 czerwca 2011 r sprawy z wniosku Barbary M. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w P. o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 14 lipca 2010 r. [...]

o d d a l i ł skargę kasacyjną.

U z a s a d n i e n i e

Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w P. decyzją z dnia 27 października 2009 r. stwierdził, że Barbara M. podlega ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej od 1 grudnia 2008 r.

Barbara M. wniosła od tej decyzji odwołanie, wskazując, że jej działalność gospodarcza polega na sprzedaży książek i jest prowadzona okresowo, a ze względu na stan zdrowia i sezonowość sprzedaży dokonywała zawiesznień i wznowień działalności gospodarczej.

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ostrołęce wyrokiem z dnia 15 marca 2010 r. zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i ustalił, że Barbara M. w okresie od 1 grudnia 2008 r. do 9 sierpnia 2009 r. nie podlegała ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu pierwszej instancji. Barbara M. rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej polegającej na sprzedaży książek od 1 grudnia 1999 r. i w okresach od 1 grudnia 1999 r. do 31 sierpnia 2002 r., od 1 września 2002 r. do 31 stycznia 2003 r., od 10 października 2006 r. do 31 grudnia 2006 r., od 25 lipca 2007 r. do 31 października 2007 r., od 9 września 2008 r. do 30 listopada 2008 r. zgłosiła się do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego. Jednocześnie odwołując się od 1 grudnia 2008 r. wyrejestrowała się z ubezpieczeń w organie rentowym, lecz nie dokonała zawieszenia działalności gospodarczej w organie ewidencyjnym, prowadzącym ewidencję działalności gospodarczej.

Sąd Okręgowy, ustalając, jakie były zasady zawieszania działalności gospodarczej w spornym okresie, jakie w tym zakresie ciążyły obowiązki na ubezpieczonych i oceniając czy przesądzające znaczenie ma wykonanie tych obowiązków formalnych, czy też okoliczność, że dana osoba rzeczywiście prowadziła działalność albo jej nie prowadziła, lecz nie dokonała odpowiednich zgłoszeń, dokonał analizy przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.) i ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (jednolity tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447 ze zm.) - w brzmieniu obowiązującym w spornym okresie. Stwierdził, że w sprawie należy zastosować przepis art. 14a ustawy z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej w wersji obowiązującej od 20 września 2008 r., nie znajdując natomiast zastosowania przepisy art. 27a i 27b oraz art. 39 tej ustawy, bowiem zostały wprowadzone do ustawy dopiero z dniem 31 marca 2009 r. Z tego względu Sąd pierwszej instancji uznał, że Barbara M. nie musiała zawiadamiać organu ewidencyjnego o zawieszeniu od grudnia 2008 r. działalności gospodarczej. Poza sporem jest natomiast, że odwołująca się od 1 grudnia 2008 r. wyrejestrowała się z ubezpieczeń w organie rentowym. W ocenie Sądu Okręgowego, dla rozstrzygnięcia zasadności odwołania - wbrew stanowisku Zakładu Ubezpieczeń Społecznych - istotne znaczenie ma również to czy ubezpieczona w spornym okresie od 1

grudnia 2008 r. do 9 sierpnia 2009 r. rzeczywiście prowadziła działalność gospodarczą, czy też jej nie prowadziła. Sąd wywiódł, że skoro w tym okresie Barbara M. faktycznie nie prowadziła działalności, nie zaistniały w tym okresie przesłanki do ubezpieczenia określone w art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Od powyższego wyroku apelację wywiódł organ rentowy, zarzucając naruszenie prawa materialnego: art. 13 pkt 4 oraz art. 36a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez ich błędną wykładnię, tj. uznanie, że ubezpieczona nie podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w spornym okresie, oraz przepisu art. 7ba ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. - Prawo działalności gospodarczej (Dz.U Nr 101, poz. 1178 ze zm.), poprzez jego niezastosowanie.

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie wyrokiem z dnia 14 lipca 2010 r. oddalił apelację. W uzasadnieniu wskazał, że całość argumentacji zaprezentowanej przez organ rentowy w apelacji stanowi w istocie bezpodstawną polemikę z prawidłowymi wnioskami i ustaleniami poczynionymi przez Sąd Okręgowy na podstawie gruntownej analizy materiału dowodowego przeprowadzonej przez ten Sąd. Sąd Apelacyjny podkreślił, że wpis do ewidencji działalności gospodarczej, jak też do CEIDG o zawieszeniu wykonywania działalności gospodarczej jest czynnością materialno-techniczną o charakterze porządkowym, nie można uznać go za władcze rozstrzygnięcie polegające na przyznaniu uprawnienia do skorzystania z zawieszenia prowadzonej działalności gospodarczej. Zgłoszenie do ewidencji jest zatem informacją o fakcie zawieszenia działalności gospodarczej, którą organ administracyjny wpisuje do ewidencji stosownie do wniosku. Tak więc i samo zgłoszenie zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej jest „jedynie wpisem do ewidencji”. Jest wyłącznie zawiadomieniem organu administracji o skorzystaniu z prawa do zawieszenia działalności gospodarczej, które generalnie nadaje każdemu przedsiębiorcy przepis art. 14a ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, a naruszenie tego przepisu nie wywołuje skutków materialnoprawnych.

Wyrok ten został zaskarżony skargą kasacyjną przez organ rentowy, który zarzucił naruszenie prawa materialnego, przez błędną wykładnię przepisu art. 13 pkt 4 oraz pominięcie art. 36a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez uznanie, iż ubezpieczona nie podlega ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w okre-

się od 1 grudnia 2008 r. do 9 sierpnia 2009 r. oraz błędną wykładnię przepisu art. 7ba ustawy - Prawo działalności gospodarczej - poprzez jego niezastosowanie.

W uzasadnieniu skarżący podniósł, że w okresie poprzedzającym uregulowanie materii zawieszenia działalności gospodarczej w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej obowiązywały przepisy ustawy - Prawo działalności gospodarczej, wskazujące sposób zawieszenia działalności, a korelowały z nimi przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, zwalniające przedsiębiorców z obowiązków ubezpieczenia społecznego w okresie zawieszenia dokonanego zgodnie z regułami prawa. Skoro w myśl art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 12 ust. 1, odczytywanych w związku z art. 8 ust. 6 pkt 1, ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązkowi ubezpieczenia podlegają osoby prowadzące działalność na podstawie przepisów o działalności gospodarczej, przeto czasowe granice prowadzenia tej działalności oraz podlegania z tego tytułu obowiązkowi ubezpieczenia społecznego wyznacza wpis do ewidencji działalności gospodarczej, dokonywany i wykreślany na zasadach przewidzianych w przepisach obowiązującej w spornych okresach ustawy - Prawo działalności gospodarczej oraz ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Wskazano także, że obowiązek zgłoszenia organowi ewidencyjnemu zmian stanu faktycznego i prawnego, odnoszących się do przedsiębiorcy i wykonywanej przez niego działalności, powstałych po dniu dokonania wpisu do ewidencji, ma znaczenie dla określenia granic czasowych przymusu ubezpieczenia wynikającego z art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Granice te wyznaczone zostały, co do zasady, przez formalne (trwanie oznaczonej sytuacji prawnej), a nie faktyczne wykonywanie działalności, która stanowi tytuł ubezpieczenia, o obowiązku ubezpieczenia przesądzają bowiem przepisy prawa, a nie wola ubezpieczonego lub organu rentowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy wielokrotnie zajmował się wykładnią przepisu art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i art. 13 pkt 4 tego aktu prawnego, w brzmieniu obowiązującym do dnia 20 września 2008 r., kiedy to ustawą z dnia 10 lipca 2008 r. o zmianie ustawy o swobodzie gospodarczej oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 41, poz. 888) zmieniono treść art. 13 pkt 4, stanowiąc, że obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby prowadzące pozarolniczą działalność - od dnia rozpoczęcia

wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Mocą tej ustawy dodano także do ustawy o swobodzie działalności gospodarczej art. 14a, wprowadzający dla przedsiębiorcy niezatrudniającego pracowników możliwość zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej na okres od 1 miesiąca do 24 miesięcy. Na gruncie uprzedniego brzmienia przepisów pojęcie „zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej” powodujące ustanie obowiązku ubezpieczenia społecznego wyklądane było jednolicie. Przyjmowano, że obowiązek ubezpieczenia osoby prowadzącej pozarolniczą działalność - w tym działalność gospodarczą - wynika z faktycznego prowadzenia tej działalności, a zatem o zaprzestaniu prowadzenia działalności gospodarczej, powodującym wyłączenie z tego ubezpieczenia, decyduje faktyczne zaprzestanie tej działalności. Natomiast kwestie związane z formalnym zarejestrowaniem, wyrejestrowaniem, czy zgłaszaniem przerw w tej działalności mają ewentualnie znaczenie w sferze dowodowej, nie przesądzają natomiast same w sobie o podleganiu obowiązkowi ubezpieczenia społecznego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 grudnia 1997 r., II UKN 392/97, OSNAPiUS 1998 nr 19, poz. 584; z dnia 17 lipca 2003 r., II UK 111/03, M.P.Pr.-wkł. 2004 nr 7, poz. 16; z dnia 11 stycznia 2005 r., I UK 105/04, OSNP 2005 nr 13, poz. 198; z dnia 25 listopada 2005 r., I UK 80/05, OSNP 2006 nr 9-20, poz. 309; z dnia 31 marca 2000 r., II UKN 457/99, OSNAPiUS 2001 nr 18, poz. 564; z dnia 3 kwietnia 2003 r., II UK 221/02, OSNP 2004 nr 9, poz. 161 i z dnia 10 grudnia 1997 r., II UKN 392/97, OSNAPiUS 1998 nr 19, poz. 584 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 4 września 2003 r., III AUa 445/02, OSA 2004 nr 5, poz. 11).

Ustawodawca, wraz z momentem wprowadzenia do ustawy o swobodzie gospodarczej instytucji zawieszenia działalności gospodarczej (od 20 września 2008 r.), dodał w ustawie - Prawo działalności gospodarczej art. 7ba, zobowiązujący przedsiębiorcę do zgłoszenia w ewidencji działalności gospodarczej informacji o zawieszeniu i o wznowieniu wykonywania działalności gospodarczej. Przyjąć zatem należy, że na przedsiębiorcy ciążył obowiązek zgłoszenia do organu ewidencyjnego zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej od początku wprowadzenia tej instytucji.

Jednakże wskazane zmiany legislacyjne związane z instytucją zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej nie mają decydującego wpływu na dotychczasową interpretację pojęcia „zaprzestanie prowadzenia działalności gospodarczej”.

Dalej bowiem zasadniczym przepisem pozostaje art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który stanowi, że obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby prowadzące pozarolniczą działalność. Jak trafnie podkreśla skarżący, o obowiązku ubezpieczenia przesądzają przepisy prawa, a z nich wynika, że obowiązkowym ubezpieczeniom podlega „osoba prowadzącą pozarolniczą działalność”. Nadal więc obowiązek ubezpieczenia osoby prowadzącej pozarolniczą działalność - w tym działalność gospodarczą - wynika z faktycznego prowadzenia tej działalności. Innymi słowy, również i aktualnie osoby faktycznie nieprowadzące takiej działalności nie podlegają ubezpieczeniu, nawet jeżeli dokonały wpisu do ewidencji i odpowiednio osoby, które nie zgłosiły tej działalności organowi ewidencyjnemu, a faktycznie ją prowadzą, objęte są obowiązkiem ubezpieczenia. Informacje zgłaszane w organie ewidencyjnym o rozpoczęciu i zakończeniu wykonywania działalności gospodarczej (bądź ich brak) mają niewątpliwie znaczenie w sferze dowodowej, bowiem prowadzą do domniemania, że stan faktyczny kształtuje się tak, jak to wynika z ewidencji działalności gospodarczej. Domniemanie to może być obalone w postępowaniu sądowym, a ciężar udowodnienia, że ewidencja nie odzwierciedla rzeczywistego stanu rzeczy, spoczywa na stronie, która z tej okoliczności wywodzi skutki prawne. Wpis do ewidencji dotyczący rozpoczęcia działalności gospodarczej (art. 7b ustawy - Prawo działalności gospodarczej) i jej zakończenia (art. 7d ust. 1 ustawy - Prawo działalności gospodarczej) ma zatem wyłącznie charakter deklaratoryjny.

Od faktycznego zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej odróżnić należy jej zawieszenie na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej (art. 14a). W okresie zawieszenia przedsiębiorca nie może wykonywać działalności gospodarczej i osiągać bieżących przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej. Może natomiast: wykonywać wszelkie czynności niezbędne do zachowania lub zabezpieczenia źródła przychodów, przyjmować należności i regulować zobowiązania, powstałe przed datą zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej, zbywać własne środki trwałe i wyposażenia, uczestniczyć w postępowaniach sądowych, postępowaniach podatkowych i administracyjnych związanych z działalnością gospodarczą wykonywaną przed zawieszeniem wykonywania działalności gospodarczej, wykonywać wszelkie obowiązki nakazane przepisami prawa, osiągać przychody finansowe, także z działalności prowadzonej przed zawieszeniem wykonywania działalności gospodarczej. Pozostaje więc on nadal osobą prowadzącą po-

zarolniczą działalność w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, w którym wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej (art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). W tym okresie ubezpieczenie emerytalne i rentowe jest dobrowolne; nie opłaca się ubezpieczenia chorobowego i wypadkowego (art. 36a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Analiza art. 14a ustawy o swobodzie działalności gospodarczej prowadzi do wniosku, że zawieszenie działalności gospodarczej nie jest czasowym jej zaprzestaniem, ale w istocie jej ograniczeniem. Z przepisu tego nie można bowiem wyprowadzić wniosku, że ograniczenie czynności - do dozwolonych w okresie zawieszenia - oznacza zaprzestanie wykonywania działalności gospodarczej. W świetle definicji ustawowej zawartej w art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Wykonywanie czynności, o których mowa w art. 14a ust. 4 ustawy, jest nadal wykonywaniem, choć w ograniczonym zakresie, podjętej działalności gospodarczej. Są one właśnie przejawem „zorganizowania i ciągłości” działalności gospodarczej. Za traktowaniem okresu zawieszenia działalności gospodarczej jako okresu jej ograniczenia, a nie zaprzestania, przemawia także możliwość dobrowolnego ubezpieczenia. Wszak osoba nieprowadząca działalności gospodarczej nie może zostać objęta ubezpieczeniem nie tylko obowiązkowym, ale i dobrowolnym, skoro tytuł ubezpieczenia nie istnieje.

Biorąc pod uwagę treść przepisu art. 14a ust. 7 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej („W stosunku do zobowiązań o charakterze publicznoprawnym zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej wywiera skutki prawne od dnia, w którym rozpoczyna się zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej, do dnia poprzedzającego dzień wznowienia wykonywania działalności gospodarczej”), przyjęć należy, że wpis do ewidencji działalności gospodarczej o zawieszeniu wykonywania działalności gospodarczej - w odróżnieniu od pozostałych wpisów wyżej omówionych - ma charakter konstytutywny w sferze ubezpieczeń społecznych. Dopiero bowiem dokonanie przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospo-

darczą formalnego zgłoszenia jej zawieszenia wywołuje skutek prawny w postaci ustania obowiązku ubezpieczenia społecznego i ustania obowiązku opłacania składek w okresie prowadzenia tej działalności. Samo natomiast ograniczenie czynności do tych, o których mowa w art. 14a ust. 4 powyższej ustawy - bez formalnego zgłoszenia zawieszenia, skutku takiego nie wywołuje. Zawieszenie działalności gospodarczej nie jest zatem okolicznością faktyczną, lecz zdarzeniem prawnym, którego zaistnienie uzależnione jest od wpisu do ewidencji działalności gospodarczej.

Ustawodawca w art. 14a ustawy o swobodzie działalności gospodarczej dał przedsiębiorcy możliwość wyboru, stosownie do którego, może on, ale nie musi, skorzystać z zawieszenia działalności w okresie, kiedy działalność ta nie przynosi bieżących przychodów z uwagi np. na przejściowy brak kontraktów. Jeśli chce on skorzystać ze zwolnienia z obowiązku opłacania składek, musi złożyć formalny wniosek o zawieszenie działalności gospodarczej, bowiem taki skutek prawny następuje od dnia wskazanego we wniosku o wpis informacji o zawieszeniu wykonywania działalności gospodarczej, nie wcześniej niż w dniu złożenia wniosku i trwa do dnia złożenia wniosku o wpis informacji o wznowieniu wykonywania działalności gospodarczej (art. 14a ust. 7 w związku z art. 14a ust. 6). Od 31 marca 2009 r. w stosunku do zobowiązań o charakterze publicznoprawnym zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej wywiera skutki prawne od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym przedsiębiorca złożył wniosek o wpis informacji o zawieszeniu wykonywania działalności gospodarczej do ostatniego dnia miesiąca, w którym przedsiębiorca złożył wniosek o wpis informacji o wznowieniu wykonywania działalności gospodarczej, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej (art. 27a ust. 3).

Nie jest więc trafny pogląd Sądu drugiej instancji, że zgłoszenie zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej jest wyłącznie zawiadomieniem organu ewidencyjnego o skorzystaniu z prawa do zawieszenia działalności gospodarczej, które generalnie nadaje każdemu przedsiębiorcy przepis art. 14a ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, a naruszenie tego przepisu nie wywołuje skutków materialnoprawnych.

O tyle więc rację ma skarżący, że granice czasowe braku przymusu ubezpieczenia społecznego osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą wyznaczone są formalnie, o ile odnosi się to do zawieszenia działalności gospodarczej (zdarzenia prawnego). Osoba prowadząca taką działalność nie jest objęta przymusem ubezpieczenia w okresie od zgłoszenia zawieszenia dokonanego w organie

ewidencyjnym do wznowienia działalności gospodarczej. Nie dotyczy to natomiast zaprzestania prowadzenia (niewykonywania) pozarolniczej działalności gospodarczej w rozumieniu art. 13 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych ocenianego w sferze faktów.

Stosownie do treści art. 398¹³ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy - przy ocenie zarzutu naruszenia prawa materialnego - związany jest podstawą faktyczną zaskarżonego wyroku, jeśli nie została ona skutecznie podważona w oparciu o zarzuty naruszenia przepisów postępowania. Niniejszej skargi nie oparto na drugiej podstawie kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.), stąd też wiążące jest ustalenie Sądu Apelacyjnego, że ubezpieczona w okresie objętym sporem nie wykonywała działalności gospodarczej (nawet w ograniczonym zakresie). W konsekwencji, negowanie tego ustalenia w uzasadnieniu podstaw skargi odnoszących się do prawa materialnego - poprzez wskazywanie na specyfikę działalności gospodarczej ubezpieczonej i brak dowodów na zaistnienie przerwy w jej wykonywaniu - jest nieskuteczne. Istotne znaczenie ma więc to, że z podstawy faktycznej zaskarżonego wyroku wynika, że ubezpieczona w spornym okresie nie prowadziła pozarolniczej działalności gospodarczej (zaprzestała jej prowadzenia od 1 grudnia 2008 r.). Przyjęcie zatem przez Sąd drugiej instancji, że nie była ona objęta przymusem ubezpieczenia, stosownie do art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, nie budzi zastrzeżeń.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy na mocy art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak w sentencji.

=====